

En lässtund på badet!

Rapport om badhusbiblioteken på Gotland

*”Plask och hopp
och sen ett stopp
i hörnan att höra
sagor i mitt öra”*

Bidrag till rimtävlingen under invigningen

Böcker – i badhuset, varför då?

Att ha minibibliotek i badhusen, vilken konstig idé, blir inte böckerna förstörda, kommer de inte bort, får man ta med en bok till bastun? Frågorna var många när vi lanserade idén, både från biblioteks- och badhuspersonal och inte minst från allmänheten. Svaren är i tur och ordning: varför inte eftersom böckerna når fler, om böckerna blir förstörda eller kommer bort må det vara hänt men tyvärr får böckerna inte följa med till bastun p g a brandrisken.

Ett längre svar på frågan *varför* lyder så här: I bibliotekslagen från 2013 står att folkbiblioteken särskilt ska främja läsning och tillgång till litteratur. I Region Gotlands kulturplan 2014-2016 nämns att en av utmaningarna för perioden är att nå de grupper i samhället som inte känner till eller känner sig hemma på biblioteken, särskilt gruppen barn och unga. Ett sätt att nå dessa grupper är att söka sig utanför biblioteksväggarna och skapa platser för böcker och läsning där människor befinner sig i sin vardag. Hemse bibliotek och Hemsebadet på Gotland hade sedan tidigare ett samarbete och ett mindre badhusbibliotek med böcker och sagostunder för mindre barn. Denna idé överfördes och utvecklades till badhusbiblioteken på Romabadet och Solbergabadet med böcker för alla åldrar.

Med minibiblioteken på badhusen vill vi sprida spännande böcker till oväntade platser och till barn, unga och vuxna som kanske inte annars kommer i kontakt med böcker och bibliotek. På badhusen är det många som väntar i sin vardag, barn väntar på att bli hämtade, vuxna väntar på sina barn, ungdomar väntar på varandra liksom vuxna. Här finns utrymme och möjlighet till en paus och en lässtund. Samtidigt kan badhusbiblioteken fungera som skyltfönster för bibliotekens verksamhet och medier genom sitt attraktiva bestånd. Badhusen å sin sida såg badhusbiblioteken som en ökad service och utbud till sina brukare. Det fanns även en tanke att knyta verksamheter inom kultur- och fritidsförvaltningen närmare varandra genom utökade samarbeten.

Hur vi gjorde

Efter inledande samtal under våren 2014 mellan länsbibliotekarien på Gotlands länsbibliotek och badhuschefen samt länsbibliotekarien och bibliotekspersonalen skickades en ansökan in till Kulturrådet om bidrag till läsfrämjande insatser. Efter att ha fått 50 000 kr till detta ändamål bildades projektgrupper på varje badhus under våren 2015, med ovanstående personer och personal från bibliotek och badhus. Planering kring inköp av böcker, material och möbler inleddes. Till en början köptes ca 270 böcker som utrustades, plastades och försågs med klistermärken med badhusbiblioteksloggan (ytterligare bokinköp planeras under våren 2016). Bokbeståndet är tänkt att rotera mellan badhusbiblioteken och när projektpengarna är slut drygas ut med bibliotekens bestånd. Vi bestämde att böckerna inte skulle vara till utlån utan läsas på plats i badhusen. Hyllorna skulle vara utformade så att många av böckernas framsidor skyltades utåt på ett attraktivt sätt.

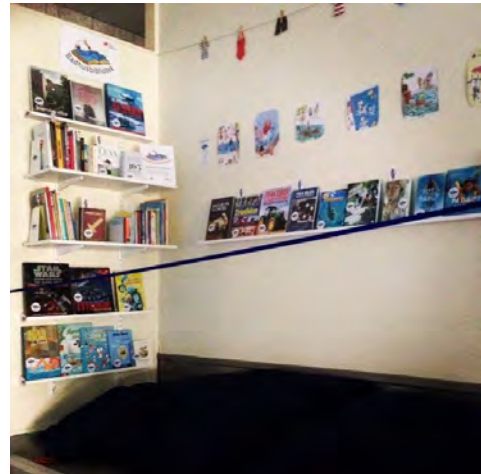
Val av böcker

Böckerna till badhusbiblioteken är speciellt utvalda för att passa olika åldrar och innehåller kategorier som pekböcker, bilderböcker, kapitelböcker, ungdomsböcker, tecknade serier, poesi, noveller, romaner och faktaböcker för olika åldrar och intressen. Böckerna i bestånden sträcker sig från det allra populäraste till det smalaste. Därför har vi böcker som t ex Guinness rekordbok, faktaböcker om Star wars, dikter av Yahya Hassan, tidskriften Granta, Liv Strömquists serier, Agatha Christies noveller, böcker om fiske, träning, yoga, Andra världskriget, gotländska mordutredningar, tatueringar m m. I bilderbokstråget på Solbergabadet finns även några bilderböcker på arabiska, somaliska, kurdiska och farsi.

Romabadet

Efter överläggningar med badhuspersonalen bestämdes att det lilla biblioteket skulle byggas upp inne i simhallen i ett av hörnen på läktaren eftersom entrén var för liten. Här fanns utrymmen för hyllor på väggarna och plats för stora vattentåliga saccosäckar. Ca 80 böcker för alla åldrar fick plats på hyllorna.

Solbergabadet

På Solbergabadet i Visby fick biblioteket plats direkt innanför ingången i entrén. Hit köptes en soffgrupp i 1950-talsstil som passade med inredningen i det K-märkta badhuset. Vi köpte även in en saccosäck och ett tyg till en myshörna samt ett boktråg för bilderböcker i form av en polisbil. Och så färgglada kuddar såklart. Ca 190 böcker fick plats på hyllorna.

Marknadsföring

Vi gick ut med ett pressmeddelande till alla gotländska tidningar och lokalradion. Inlägg gjordes i sociala medier och på Region Gotlands, bibliotekens och badens hemsidor. Under någon vecka i anslutning till invigningen var badhusbiblioteken en riktig snackis och spreds flitigt i sociala medier. En egen logga utformades till projektet och trycktes på affischer, klistermärken och bokmärken. Speciella affischmallar utformades för de respektive baden som går att använda till olika sorters evenemang i anslutning till badhusbiblioteken.

Invigning

Den 9 oktober 2015 var det dags att inviga våra två nya badhusbibliotek. Invigningarna ägde rum samma dag med några timmars mellanrum. Kultur- och fritidsnämndens ordförande höll tal, det bjöds på livemusik på läktarna med Idoldeltagaren Jimmy Ahlén och sedan blev det badsagor för de mindre i läshörnorna. Tävlingar, gratis glass och fri entré till baden erbjöds också. I samband med invigningarna gjordes ett reportage i programmet Kulturen P4 Gotland och tidningsartiklar i de båda lokaltidningarna.

Hur det blev - resultat

Det är svårt att mäta resultatet av denna typ av projekt. Vi har inte lämnat ut någon enkät till brukarna eftersom minibiblioteken endast varit i bruk under två månader. Det vi har att utgå ifrån för att kunna se någon form av resultat är intryck från badhuspersonalen som ser användningen på sin arbetstid samt spridda kommentarer i brukarenkäter, i sociala medier och i personliga möten.

Tyvärr fick badhuset i Roma stängas i början av december p g a omfattande skador i den underliggande bassängkonstruktionen. Vi vet inte i nuläget om eller när badet kommer att öppnas igen, därför ligger detta badhusbibliotek nere i skrivande stund. Istället kommer vi att utveckla Hemsebadets badhusbibliotek. När projektet drog igång avvaktade vi med att bygga ut just detta bibliotek. Men nu kommer vi att flytta Romabadets böcker dit. I slutändan kanske Gotland får tre badhusbibliotek.

Badhuspersonalen var till en början ganska skeptiska till idén. Självklart kan man ställa sig undrande till om ens arbetsuppgifter kommer att utökas, om det blir mer jobb och om ens brukare kommer att uppskatta idén. Efter invigningen berättar badhuspersonalen om hur uppskattade badhusbiblioteken är av brukare i alla åldrar, från barn i förskoleåldern till äldre personer. Läshörnan och böckerna används flitigt under öppettiderna och även av samsällskapet mellan träningstiderna.

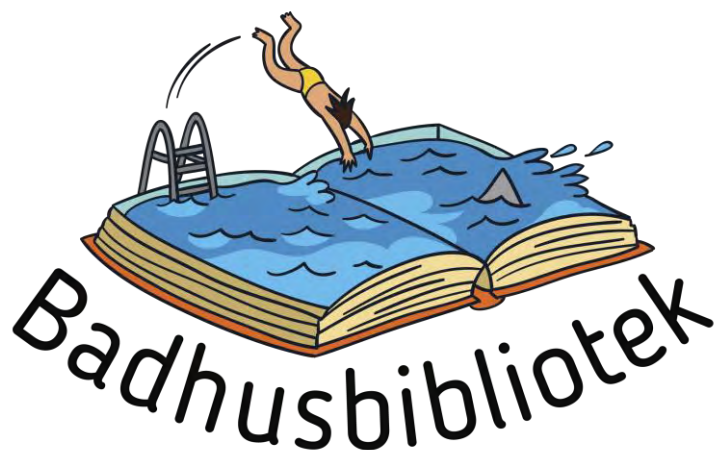
När det gäller bibliotekspersonalen har engagemanget varierat. Rombibliotekets personal har varit positiva och delaktiga i uppbyggnadsfasen. Bibliotekspersonalen sköter kontakten med badhuspersonalen och bytet av böcker. Här fanns flera idéer till evenemang i framtiden som sagostunder och likande men inget hanns med före stängningen. Bibliotekspersonalen på Almedalsbiblioteket som skulle ansvara för Solbergabadets bibliotek har varit med under uppbyggnadsfasen men har haft bemanningsproblem under perioden med vakanta tjänster, därför har inga evenemang förutom invigningen utförts här ännu. I nuläget ansvarar Länsbiblioteket för Solbergabadets badhusbibliotek men den löpande verksamheten ska så småningom övertas helt av Almedalsbiblioteket.

En lärdom att dra är att förankra denna typ av projekt mycket noga hos chefer och personal innan planering och genomförandet börjar. Projektet var inte helt förankrat hos biblioteks- och badhuspersonal i början vilket också gjorde det svårare att göra verksamheten till "deras" senare i övertagandefasen efter själva projekttidens slut.

En aspekt som vi inte tänkte på när vi planerade badhusbiblioteken var möjligheten för nyanlända att läsa böckerna och därigenom träna sin svenska. Många ensamkommande flyktingbarn kommer till badhusen i grupper och använder också badhusbiblioteken.

Spridda intryck från allmänheten: En familj har kommit till Almedalsbiblioteket, troligtvis för första gången på mycket länge, med förfrågningar om just böcker från badhusbiblioteken. En pappa berättar att han läser Jan Gradvalls *Nyponbuskar, nyponbuskar, hela vägen nyponbuskar* ett par kapitel varje vecka när hans barn simtränar för simklubben. Badhusbiblioteken nämndes även i positiva ordalag i KFF:s årliga brukarenkät på badhusen.

Nu har vi Sveriges första fasta badhusbibliotek för alla åldrar på Gotland och det är en verksamhet som varit omtalad, fungerar väl och personalen är stolta över. Nästa steg är att köpa in fler böcker och att planera evenemang för olika åldrar i anslutning till minibiblioteken. Vi ser en stor potential för denna typ av verksamhet som överskrider den traditionella bad- och biblioteksverksamheten. I och med detta projekt har också andra idéer om samarbeten inom förvaltningen vaknat till liv. Biblioteken är också sugna på att prova andra sätt att nå ut utanför bibliotekens väggar med läsfrämjande insatser.

Budget och redovisning

Förutom läsfrämjandebidraget från KUR bidrog badhusen med 10 000 kr från sin budget för inköp av möbler och Länsbiblioteket 10 000 kr för inköp av böcker. Projektbudgeten var därför 70 000 kr. Spenderade pengar i projektet är 49 236 kr. Det finns fortfarande 20 764 kr kvar i projektet och dessa kommer att användas till ytterligare bokinköp under våren och hösten 2016 för att hålla beståndet aktuellt. Redovisningen för projektet bifogas denna rapport.

Böcker: 15 260 kr

Möbler och inredning: 15 260 kr

Marknadsföring (annons, logga, trycksaker): 7 993 kr

Invigningen: 10 284 kr

Region Gotland

Kultur och fritidsförvaltningen

Cecilia Herdenstam Länsbibliotekarie, Gotlands Länsbibliotek,

cecilia.herdenstam@gotland.se, 0498/29 90 60

Pär Gustavsson Enhetschef, Simhallarna på Gotland

par.gustavsson@gotland.se, 0498/26 96 45

